

Nr 1 2011

KUSTPOSTEN

— *Organ för KA 2:s Kamratförening* —



KUSTPOSTEN



Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 1 2011 årgång 73

Utges av KA 2:s Kamratförening

Ansvarig utgivare: Peter Glimvall

Redaktionskommitté: Kent Alritzson,
Ulf Sejlert, Jan-Åke Samuelsson,
Gustav Karlsson



Layout: DAG ÅSHAGE
telefon: 0455-482 18

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Peter Glimvall
Vice ordförande: Kent Alritzson
Sekreterare: Kent Alritzson
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot: Göran Göransson
Suppleanter: Olle Melin
Erling Holmberg
Klubbmästare: Lars Iger
(adjungerad till styrelsen)

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Kavajmärke	80:-
Medlemsnål	45:-
Slips KA 2	50:-
Slips KA	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA	150:-
KA 2 Idrotthistoria, Nattlig patrullorientering	30:-
Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår Kassett	60:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 0455-274 56

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna skickas tillkommer porto minst 20 kronor.

Postgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

Omslagsbild:



Flagg- och fanvakten uppställd för chefsbytesceremoni. Marinbasens flagga förs av löjtnant Niklas Lauinger och regementsfanan av löjtnant Benny Larsson. Foto: Samuel Lange

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 0455 - 866 22 (v sekr)
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 125 kronor

Bildhäfte om KA 2

förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det hemskickat tillkommer porto om 10 kronor. Du kan beställa genom att sätta in 70 kr på postgiro 97 05 88-0



Gräsvik och dess historia

Boken kostar
60 kronor plus porto



Befästningspark Karlskrona

Boken kostar
50 kronor plus porto



KA 2-boken

kostar 100 kronor
plus porto
60 kronor

75 år i kamratskapets tecken

Kamrater – så har vårt jubileumsår påbörjats. I år är det hela 75 år sedan Kungliga Karlskrona Kustartilleriregementes kamratförening grundades. Att vår kamratförening fyller jämnt skall vi under året uppmärksamma på olika sätt, bl.a. genom minnesartiklar i Kustposten och en högtidsmiddag till hösten då vi alla får möjlighet att hylla jubilarerna.

Att kamratföreningen alltjämt är vital och fyller en viktig funktion står utom all tvivel. Detta har under gången år bevisats bl.a. genom stor uppslutning vid våra träffar, inte minst i samband med höstmiddagen och högtidlighållandet av minnet av vårt regemente, då vi var 75 medlemmar och gäster som samlades i Frimurarlogens vackra lokaler. Att de militära kamratföreningarna spelar en betydelsefull roll och är ett stöd för Försvarsmakten, har en utredning beställd av Högkvarteret och betitlad ”utredningen om stöd till kamratföreningar” kommit fram till. Utredningen har genomförts av den pensionsavgångne generalmajoren Björn Andersson. Den 3:e februari var generalmajor Andersson i Karlskrona och sammanträdde då med garnisonschefen och representanter för de lokala kamratföreningarna. KA 2 kamratförening representerades av mig och Kent Alritzson, och vi fick tillsammans med representanter för Flottans män en möjlighet att beskriva vår förening, vårt stöd och ömsesidiga utbyte med Försvarsmakten i allmänhet och Marinbasen i synnerhet, samt diskussioner om framtida modeller för Försvarsmaktens stöd till kamratföreningar. Mer om detta på annan plats i tidningen.

I år genomförs också för första gången den helt frivilliga utbildningen av soldater och sjömän. Marinbasen är ett av de förband i riket som genomför en grundläggande militär utbildning. Denna GMU är 13 veckor lång, eller snarare – kort, och slutförs för vår del den 29:e april. De rekryter som är godkända och önskar fortsätta i Försvarsmakten, är därefter garanterade en provanställning vid det förband som de är uttagna till. Bestämmelser och förutsättningar för ge-

nomförandet av GMU är centralt framtagna i syfte att säkerställa att GMU genomförs på samma sätt vid alla ansvariga utbildningsförband. För att kvalitets-säkra detta finns en särskilt uttagen införande-grupp och en införandesamordnare. Införandesamordnaren, överste Lars Hammarlund, besökte tillsammans med delar av införande-gruppen (inf.grp) Marinbasen den 8:e och 9:e februari i akt och mening att inspektera hur vi lyckas med vårt uppdrag. Ur protokollet som upprättades vid besöket, har jag saxat följande stycke:

”Utbildningen är prioriterad och befälslaget är bra. Vidare uppfattas befällets kompetensläge vara gott. Inf.grp funderar över om/hur Karlskrona garnison över tiden klarar upprätthålla ett sådant kompetensläge eller om garnisonen i stor omfattning lever på arvet från KA2?”

Så kamrater, tio år efter regementets nedläggning kan vi i en skrivelse från Högkvarteret få läsa ovanstående reflektion om den kompetens som bar KA 2:s signum och som alltjämt bedöms vara en förutsättning för soldatutbildningen här i Karlskrona. Med andra ord – KA 2 andan lever vidare. Och det skall vi tillsammans fira under hela året – ordentligt!

Peter Glimvall



Den 27 januari i år var det återigen dags för en chefsbytesceremoni på Marinbasen. Under en högtidlig ceremoni i Ankarstierna gymnastiksal, lämnade Kommendör Jan Thörnqvist över Marinbasflaggan och chefskapet över Marinbasen till kommendör Håkan Magnusson, som tidigare tjänstgjort som chef för Sjöstridsskolan (SSS). Jan Thörnqvist är nu befordrad till flottiljamiral och har tillträtt tjänsten som Marininspektör efter flottiljamiral Anders Grenstad.

Under ceremonin tjänstgjorde en flagg- och fanvakt förändes Marinbasens flagga och KA 2 regementsfana. Regementsfanan fördes av löjtnanten Benny Larsson.

Peter Glimvall



Nye marinbaschefen kommendör Håkan Magnusson till vänster och avgående chefen flottiljamiral Jan Thörnqvist till höger under ceremonien. Foto Ingmar Elofsson.

Nya marininspektör och ny marinbaschef

Torsdagen den 27 januari ägde chefsbytesceremoni rum vid Marinbasen i Karlskrona. Nyutnämnde flottiljamiralen Jan Thörnqvist lämnade över befälet för Marinbasen till kommendör Håkan Magnusson, som kom från ett chefskap vid Sjöstridsskolan i Karlskrona.

För Jan Thörnqvists del blev "tillvaron" som flottiljamiral kort och redan den 1 mars tillträdde han som ny marininspektör, samtidigt som han utnämndes till konte-ramiral. I den befattningen efterträdde han Anders Grenstad, som blir chef för FN-representationen i Korea.

I och med tillträdet till befattningen har Jan Thörnqvist accepterat att bli rikshedersordförande i Flottans Män.

Formellt tillträdde Jan Thörnqvist befattningen som marinbaschef den 1 oktober 2009, men tjänstgöringen kom att omfatta endast 159 dagar, eftersom han stor del av tiden var force commander för EU-styrkorna i Adenviken med *HMS Carlskrona* som bas. I flottan har han ett förflutet inom minvapnet.

Såväl Jan Thörnqvist som Håkan Magnusson kommer från Karlskrona och började sin bana i flottan som sjövärnaspiranter 1973. De har sedan vid olika tillfällen tjänstgjort tillsammans.

Håkan Magnusson kommer närmast från chefskapet vid Sjöstridsskolan och han har innan dess bl.a. varit provturskommandochef för Visbykorvetterna. Det är bara att hoppas, att Håkan Magnusson får det antal chef-

sår, som är planerat. Under de 10 år som Marinbasen funnits har 8 chefer lett verksamheten.

Håkan Magnusson berättade, att han verkligen såg fram mot den nya befattningen och poängterade, att den viktigaste uppgiften var att kunna rekrytera sjömän och soldater i det nya personalförsörjningssystemet. Redan den 31 januari ryckte de första aspiranterna in. (Se annan artikel!).

Vid ceremonin deltog personal ur förbanden i Karlskrona jämte ett stort antal civila gäster. Här sågs representanter för Länsstyrelsen, Landstinget i Blekinge, Karlskrona kommun, F 17, Kustbevakningen, Polismyndigheten i Blekinge, Räddningstjänsten m.fl.

En sextett ur Marinens Musikkår beledsagade ceremonin på ett förtjänstfullt sätt.

Olle Melin



Marinbasens örlogsflagga lämnas ö över från Jan Thörnqvist till Håkan Magnusson. Foto Ingmar Elofsson.

Deltagare i väntan på ceremonin. Foto Olle Melin.



Sextett ur Marinens Musikkår medverkade vid ceremonin. Foto Olle Melin.



2. Tiden fram till och med 1869

Vid minutvecklingens begynnelse benämndes det nya undervattensvapnet ömsom torped, ömsom mina. Torped har sitt ursprung i det latinska namnet på "darrocka". Men varifrån kommer ordet "mina"? En förklaring ges i Svenska Akademiens Ordbok: "Under markens yta grävd gång (under befästningar) vari en sprängladdning införs, som vid sin explosion förstör ovan liggande föremål. Numera vanligen transportabel, med hölje försedd sprängladdning avsedd att nedgrävas i marken eller nedsänkas under vattenytan. Ordet har keltiskt ursprung."

Ett försök att till en del råda bot på språkförbistringen minor/torpeder gjordes 1869 då man fastställde begreppen "fasta minor" och "rörliga minor". Till den senare kategorin hörde stångminor och släpminor.

De första spårbara tankarna kring ett sjömins-system i Sverige härör sig från 1783, då Carl August Ehrensvärd (sedemera Amiral i Karlskrona) genomför sprängförsök på Riddarfjärden i Stockholm och senare även i Karlskrona med elektriskt antända sjöminor. I Marinmuseet i Karlskrona förvaras ett unikt manuskript rörande dessa försök och även skisser på hur att anordna ett minförsvar. Av text och teckningar i den handskrivna redogörelsen framgår att han placerade ut krutkarduser tillsammans med tändningslås i blybehållare, som förseglats i vattentäta, träkistor. Beroende på önskad effekt kunde dessa laddningar förankras antingen direkt vid sjöbotten eller tätt under vattenytan med hjälp av trossar, kättingar och stora stentyngder. Något operativt system lär dock inte ha framtagits.

I början av 1800-talet gjorde amerikanen Robert Fulton sig känd genom förslag till "torpedoes" och sprängförsök mot briggen Dorothea år 1805. Men Fultons förslag motogs med skepsis. En engelsk amiral yttrade att minan var "ett vapen vars utveckling inte borde understödjas, enär det icke var gentlemannamässigt och det kunde beröva England dess stormaktsställning."

Nästa (kända!) svenska minförslag kom 1808. Det var överstelöjtnanten Gustaf af Klint, som år 1807 hade tagit intryck av striderna på Köpenhamns redd. Med detta som bakgrund lade han fram ett förslag till "explosionsmachiner" för försvar av inloppen till Karlskrona. Hans förslag till mina återfinns i denna samlings datablad. Dessa "Sprängnings-Machiner under wattenet" granskades av en kommitté, som den 5 april 1808 avgav ett yttrande med många frågetecken. Sammanfattningsvis ansåg man att om minan skulle fungera, så skulle det vara av stor betydelse för försvaret. Kommittén förordade tekniska försök snarast för att utröna realiserbarheten i Klint's förslag. Hur det gick med detta har inte utforskats i denna utredning. Men några nya minor synes inte ha tillkommit.

Den första svenska sjöminan, som tillverkades och som fortfarande finns kvar i våra dagar är "Ostermans mina". Den konstruerades av tygmästaren C D Osterman vid Örlogsvarvet i Karlskrona 1831 efter skisser av överstelöjtnant A Klinkowström. Han hade under en resa i USA kopierat (!) Robert Fultons första praktiskt användbara sjömina.



Ostermans mina

År 1843 presenterade engelsmannen Colt kontrollavfyra minor, vilka han utlöste under ett fartyg på upp till 5 km avstånd. Några år senare (1848) framlade chefen för Förvaltningen av Sjöärenden (FSÄ), amiralen Johan Henrik Kreüger, en uppfinning av elektriska undervattensminor. Detta förslag prövades av en kommitté under ordförandeskap av amiralen von Sydow, men icke heller detta förslag ledde till resultat.

(Det var tydligen skickliga och framsynta män - Ehrensvärd, Osterman, af Klint, Kreüger - som gav sig i kast med den tidiga minutvecklingen i Sverige. Alla var eller blev amiraler!)

Det kan synas som om sjöminan hade svårt att få fotfäste i Sverige. Men man ska också ta i beaktande den försvarssyn, som rådde under större delen av 1800-talet. Centralförsvarsprincipen var gällande och flottan ansågs i många kretsar som helt onödig. Karlsborgs fästning var under uppförande. Internationellt spelade dock sjöminan en allt större roll. Under krimkriget 1853 - 56 använde ryssarna förankrade minor såväl i Östersjön som i Svarta havet. Merparten var kontaktminor med kemisk-mekanisk antändning och med c:a 12 kg krutladdning. Men det fanns också kontrollerbara bottenminor med elektrisk avfyrning från minstationer i land. Under amerikanska inbördeskriget 1861-65 utnyttjade båda sidor sjöminor och bottenminor med upp till 500 kg svartkrut kom till användning.

Under senare delen av 1800-talet sker en kraftfull försvarsteknisk utveckling, vilket medför att centralförsvarsstrategin överges. Efter krimkriget och amerikanska inbördeskriget, ökar insikten om sjöminans betydelse även i Sverige. De sjöminor, som ryssarna utnyttjat under krimkriget, byggde till stor del på den utveckling som svensken Immanuel Nobel hade satt i gång under 1840-talet tillsammans med professor Jacobi vid rysk försvarsindustri. Enligt Nobel skulle 3 000 minor ha utnyttjats detta krig. Den 13. mars 1863 inlämnade Nobel en underdånig hemställan till Kungl Maj:t avseende "undersökning genom sakkunnige män av användbarheten av hans minor". Den 21. april samma år (kort handläggningstid!!) undertecknade B v Platen ett Kungligt brev med följande lydelse:



Till Herr Stations Befälhafvare vid Kongl Flottan i Stockholm.

Kongl Maj:t har under denna dag i nåder funnit godt att tillsätta en enskild kommitté, deri Kommendören vid Kongl Flottan mm P E Ahlgren utsetts till ordförande samt Majoren i Kongl Flottans Mekanikus kår mm A L Fahnehjelm och Kaptenen vid Kongl Ingenjeur Corpsen mm EG Klingenstierna till Ledamöter, med uppdrag att undersöka ej mindre de af Mekanikus I Nobel uppfunna sk undervattensminor med flera till försvar afsedda inrättningar, än andra uppfinningar af liknande beskaffenhet...

Med detta brev som bakgrund, betraktas 21. april 1863 som det svenska sjöminväsendets födelsedag!

Det var således inte bara Nobel, som kom med förslag. Kommittén startade en omfattande utredning och försöksverksamhet, vilket resulterade i att ett betänkande med förslag till anskaffning av sjöminor framlades i februari 1864. Men kommittén godkände inte något av de granskade förslagen! Nobels konstruktioner kunde dock till en del utnyttjas för kommitténs nya minförslag. Nobel och ytterligare en man från Finland vid namn Rahmstedt tilldelades gratifikation. Man kan förmoda att Nobel inte var särskilt lycklig över denna utgång. Under alla omständigheter var det Nobels förslag och agerande som satte fart på den svenska sjöminutvecklingen.

Mot bakgrund av Minkommitténs yttrande och förslag, beviljades 1864 medel för anskaffning av 2 400 minor. Anskaffningen genomfördes, men det visade sig att minorna inte blev bra. Bristande erfarenhet i detta nya vapensystem låg bakom misslyckandet. Chefen för flottan, C A Sundin, konstaterade att: "Sjöminvapnet ägde den 1 oktober 1866 ingen godkänd och användbar minmateriel..." Denna första serie av sjöminor har tyvärr inte kunnat spåras i Krigsarkivet. Samma år anskaffades emellertid minst 1 800 minor av glas. Kan det föreligga ett samband?

3. År 1870 - 1901 Utveckling av fasta och rörliga minor

3.1 Organisationen utvecklas

Från år 1867 anförtroddes ledningen av minutvecklingen till överstelöjtnant Zethelius. Han blir inom det kommande decenniet det ledande namnet inom svenskt minväsende.

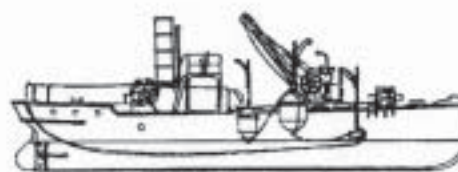
Fram till år 1870 bedrevs utvecklingen av minor inom ramen för Kungl. Skärgårdsartilleriet. Tekniskt började minutvecklingen nå en viss stabilitet och Förvaltningen för sjöärenden, FSÅ fann det angeläget att även utveckla organisationen. År 1870 sattes en särskild minavdelning upp inom Skärgårdsartilleriet med Zethelius som chef. Bara två år senare överfördes Minavdelningen till Skärgårdsartilleriets station i Stockholm, sedermera Stockholms Örlogsvarv, för vars mindepartement Zethelius blev chef. I denna form bedrevs minutvecklingen fram till 1875, då omorganisation mot Marinförvaltningen börjar. Den 1 januari 1878 avlöser Kungl Marinförvaltningen Förvaltningen för Sjöärenden. KMF Militäraavdelning – en av KMF tre avdelningar - delas 1884 upp i tre avdelningar, Intendentur-, Min- och Artilleriavdelningen. Minavdelningens första chef blev Jarl Casimir Eugène Christerson, som tillika var chef för Artilleriavdelningen. En "egen" chef fick Minavdelningen 1886, då överstelöjtnant Ekermann tillträdde (enligt Amiralitetskollegiets historia betraktas Ekermann som "skaparen av vårt min- och torpedväsen").

Den ekonomiska satsningen på sjöminor ökade. Anslag för sjöminväsendet hade erhållits med 10 000 kronor för vardera året 1867 och 1870, 50 000 för år 1872 och 350 000 för 1873. Främst var det kontrollerbara bottenminor och flytminor med upp till 350 kg laddning, som tillverkades. Chefen för flottan, CA Sundin, kunde 1873 konstatera att följande godkända och försöksvis godkända minor ingick:

- * Bottenminor gjutna av järn för 300, 500 och 700 pounds krutladdning (M/70).
- * Flytande minor; dubbla cylindrar av järnplåt för 600 och 700 pounds laddning (flytmina M/70).
- * Stötminor av galvad stålplåt för 15 och 20 pounds laddning med bomullskrut (M/72).

Vidare ingick riktinstrument, strömslutarbojar samt flyttbara stationshus.

För att hantera materielen byggdes 1875 en "Ångkranpråm". Kostnaden för detta fartyg var på den tiden c:a 65 000 kr. Det efterföljdes av ytterligare åtta sådana fartyg. Fasta minförsvar upprättades i Stockholm och Karlskrona skärgårdar.



Ångkranpråm

Under i stort sett hela 1800-talet var Sverige och Norge förenade. Hur detta har påverkat minutvecklingen och hur den bedrivits i Norge är en intressant fråga, som inte får något svar i denna sammanställning. Emellertid tillsattes en skandinavisk minkommission med Sverige, Norge och Danmark som intressenter. Svensk representant var kaptenen i Skärgårdsartilleriet, C F Ekermann. År 1874 - 76 genomfördes gemensamma prov och utvärderingar mot fregatten Försiktigheten i Karlskrona. Här skapades formler för beräkning av undervattensdetonationers verkan - formler som ända fram till i våra dagar legat till grund för verkansberäkningar.

Sveriges kommunikationer förbättrades under senare delen av 1800-talet i och med utbyggnad av järnvägsnätet och förbättrade sjöförbindelser (ångfartyg). Detta påverkade försvarsinriktningen och centralförsvarstankarna blev allt mer avlägsna. Sveriges försvar vid infallsportarna måste förbättras. En Sjöförsvarskommitté år 1880-82 utredde



bland annat behovet av sjöminor och föreslog anskaffning av 9 600 minor för försvar av hamnar med tågförbindelse med inlandet. Kostnaden beräknades till c:a 49 miljoner kronor och med tanke på att marinens hela årsanslag var 4,7 Mkr, så föll förslaget på sin egen orimlighet. Slutresultatet blev anskaffning av ungefär 750 minor för vissa prioriterade områden:

Siarö	80 st	Grinda	65 st
Kodjupet	16 st	Södertälje	190 st
Oxdjupet	35 st	Färösund	75 st
Vaxholm	35 st	Karlskrona	280 st

Sjöförsvarskommittén behandlade också frågan om det snabbt framväxande sjömins-systemets organisatoriska tillhörighet. Vissa röster fanns för att det skulle överföras till hären, främst med tanke på att minsystemen krävde fortifikatoriska anläggningar. Man diskuterade också att detta viktiga system kanske borde brytas ur marinen och bilda en egen kår. År 1885 tillsattes en minkommitté, som fick i uppdrag att ta fram ett förslag till "Minöravdelning till det fasta minförsvaret". Detta förslag fastställdes av riksdagen 1887 och 1888 bildades så det "Fasta minförsvaret" inom flottans ram.

3.2 Fasta minor

De minor, som tillkom i mitten och slutet av 1870-talet, skulle bli riktigt seglivade, åtminstone vad minstommen beträffar. De "tunneliknande" minstommarna till flytminorna M/76 och M/77 samt den sfäriska minstommen till bottenmina M/79, kom att uppträda i en mängd olika skepnader ända fram till och med VK II. Bara genom minornas yttre utseende är det svårt eller i vissa fall omöjligt att avgöra om en viss mina är en modell från 1870-talet eller från VK II. Minornas insida har dock förändrats en hel del. Syftminor har fått pendelströmslutare, sprängämnet har bytts från gevärskrut via bomullskrut till trotyl och även laddningsstorleken har förändrats. Man får vara väldigt observant på de minor, som i dag finns utställda på olika museer – det är inte helt säkert att museets uppgift om minan stämmer helt med verkligheten! Det är faktiskt dessa 1870-talsminor, som varit dominerande för det fasta minförsvaret ända fram till VK II, då en välbehövlig nyproduktion startade.



Mina M/76 ombyggd till M/01

Komplexiteten, tiden och priset för hantering av de tunga, fasta minorna under 1800-talets slut gjorde att man inte kunde anskaffa så många minor som egentligen erfordrades. I stället utvecklades en ny typ av minor, som lätt kunde läggas ut även från små båtar. Den så kallade Handminan skapades, det vill säga minor med laddningar 30-50 kg och med bärhandtag. Dessa minor var också de första med automatankring. Minorna var försedda med strömslutare och skulle således fungera helt autonomt, men det var också möjligt att vid behov ansluta kabel för att utnyttja minorna som syftminor. Kanonångslupen Gunhild blev vårt första handminefartyg. Systemet beskrevs som mycket flexibelt och väl anpassat för strid i skärgård, enkelt att hantera och säkert eftersom man anslöt batteriet via en 100 alternativt 200 meter lång kabel vid sidan om minan. 1908 kunde minorna förses med en batteriflaska direkt på minan och minan kunde dessutom utrustas med hjul. Dessa åtgärder innebar att minan kunde fällas även från andra stridsfartyg än handminefartyg. Detta var den tidens "rörliga mins-system" enligt modern definition. Likheten mellan handminesystemet och det hundra år yngre mins-systemet M 9 är påtaglig – den stora skillnaden är väl främst hundra års teknisk utveckling! Vid uppdelningen av flottan och KA 1902, fanns inte någon mintyp,

lämplig för flottans ändamål! Men sedan handmina M/01 och efterföljaren M/08 försetts med batteriflaska och hjul, var dessa minor den teknik flottan inledningsvis disponerade för minkrigsföring!

3.3 Rörliga minor

Nedanstående är ett citat från "SVEA. Illustrerad veckotidning", år 1887:

Som torpedoväsendet intager ett så viktigt rum bland nutidens krigsredskap, torde det intressera våra läsare att få en föreställning om en torpedomanöfver. För detta ändamål hava vi intagit denna bild. Den föreställer ett sistlidne sommar inom den engelska flottan företaget försök med torpedos och undervattensminor. Flere kanon- och torpedobåtar hade samlat sig vid ön Whales. Sedan båtarne och manskapet delat sig i tvänne afdelningar, företogos åtskilliga krigsrörelser innan man skred till det sista numret på programmet - sprängningen af undervattensminorna. Vår bild gifver en ganska tydlig föreställning om verkan af en dylik minsprängning och man kan lätt tänka sig det öde, som drabbar ett fartyg, vilket träffas af ett sådant sprängskott. Dyliga undervattensminor utgöra ett af de verksammaste kustförsvaren.



TORPEDOÖFNING. Efter en tafla af W Howard

1800-talets "rörliga minor" var definitionsmässigt något helt annat än vad som avses i slutet av 1900-talet. Den minutveckling, som hittills redovisats, var i mångt och mycket avsedd för defensiv verksamhet. Sprängladdningar under vatten hade visat sig vara mycket effektiva och ett flertal projekt dök upp, som avsåg göra sprängladdningen mer rörlig och offensiv. Stångminan var ett sådant vapen.



Stångminor framfördes av stångminbåtar. Ett projekt från 1869 visar en båt av järn, som framdrevs med en handdriven propeller. År 1875 anskaffades från Thornycroft i England en första stångminbåt, som fick namnet Spring. Sju motsvarande farkoster byggdes år 1877 – 79 i Sverige. Deplacementet var på c:a 20 ton, längden 59,65 fot och bredden 11 fot. En ångmaskin på 80 hk gav en fart av 10 knop. För strid var båtarna utrustade med sex stångminor. Besättning utgjordes av sju man, som skyddades av ett pansar i överbyggnaden. Genom Kongl Bref 18/8 1876, föreskrevs att flottans samtliga ångbarkasser skulle apteras för användning av stångminor. Som prototyp utrustades fregattens Eugenie's ångbarkass för detta ändamål. Även privata ångslupar togs ut för tjänst om kriget skulle komma. Tjugo privata ångslupar öronmärktes. Alla stångmineenheter var utrustade med sex minor. Utvecklingen av snabbskjutande artilleri gjorde emellertid att stångmineanfall blev ett allt vanligare företag och stångmineepoken avslutades genom en Generalorder 315 den 6 maj 1899. Där föreskrevs att (cit) "*all undervisning och öfning med stångtorpeder skall upphöra vid flottans skolor och undervisningsverk.*". Ett par svenska stångminor finns redovisade i databladet. Det finns ett antal tidigare konstruktioner, men dessa har inte kunnat återfinnas vad avser ritningar och beskrivningar – dock finns några på i varje fall Marinmuseet.

En konkurrent till stångminan var släpminan. På 1870-talet inköptes tio släpminor av typ "Harvey" från England för prov. Det var en stor och en mindre variant. Stockholms Örlogsvärf, Mindepartementet, redovisade år 1876 en tillgång på 20 st av dessa släpminor, så det förefaller som om en viss operativ anskaffning genomförts. Kaptenen Herman Carlstedt beskriver i sina läroböcker om den svenska minmaterielen en mer torpedliknande släpmina av fransk konstruktion. Denna mina finns i ett exemplar vid Sjöhistoriska museet. Uppgift om antalet franska släpminor i Sverige har inte återfunnits.



Harvey's släpmina

Diskussionen om släpminor eller bogserminor, som de också kallades, pågick ända in till mitten av 1920-talet, enligt protokollen från Flottans minklubb. Men den allvarligaste konkurrenten hade då övergått till att bli sjunkminan (också kallad vattenbomb, djupbomb och senare sjunkbomb). De långsammaste vedettbåtarna kunde inte utnyttjas för fällning av sjunkminor, eftersom de inte hann undan detonationen. Därför höjdes röster för att förse dessa med bogserminor.

Våra svenska minexperter hade fått god kontakt med den i Österrike arbetande ingenjören Whitehead. Denne hade år 1867 färdigställt en självgående mina - Fisk-torpeden – som drevs med tryckluft. I samarbete med norska marinen genomförde FSÅ år 1876 ett inköp av en prototyp och 25 exemplar. Vid samma tid färdigställdes minfartyget(!) Ran, som försågs med en fast tub för denna självgående mina. Ytterligare självgående mintyper inköptes under slutet av 1800-talet. En beskrivningsbok utarbetades, som heter "Beskrifning öfver flottan tilldelade sjelfgående minor M/76, M/83 och M/86".

År 1895 fastställdes definitionen på Torped i svenska marinen och år 1900 inrättades en Torpedavdelning inom KMF. Därmed går torped- och minvapnet skilda vägar och torpedens historiska utveckling behandlas inte vidare i denna sammanställning. Först omkring 60 år senare började åter torped och mina närma sig varandra igen - men det är en senare historia.

Årsmötet

Den 2 mars hade ca 50 medlemmar mött på Frimurarelogen för att avhålla årsmöte.

Ordföranden Peter Glimvall hälsade deltagarna välkomna. Därefter förklarades det 75.års mötet öppnat.

KA 2 – oktetten framförde marschen KA 2 Kamrater en marsch skriven av Kjell Rosell år 1986 tillägnad Överste Roland Hultgren.

Ordföranden framförde välgångshälsningar från Hans Majestät Konungen, samt framförde en hälsning från John-Erik Johnsson. Därefter genomfördes parentation över de medlemmar som under det gångna året avlidit. Årsmötet hedrade de med en tyst minut, och tackade de för god vakt och goda kamrater. Stadgeenliga val genomfördes, och styrelsens sammansättning det kommande året kommer att se ut som följande. Efter att årsmötet avslutats avnjöts en god middag i Frimurarelogens vackra lokaler.

God stämning rådde bland deltagarna och många gamla minnen dryftades bland medlemmarna.

Kent Alritzson

Ordförande Peter Glimvall,
vice ordförande och sekreterare Kent Alritzson,
vice sekreterare Yvonne Wirbrand,
kassör Sune Persberg,
ledamot Göran Göransson,
suppleanter Olle Melin och Erling Holmberg.

Ordföranden Peter Glimvall tackade mötesdeltagarna för förtroendet, och för visat intresse och medverkan, samt styrelseledamöter, klubbmästare och övriga funktionärer för utfört arbete under det gångna året. Och förklarade därefter sammanträdet avslutat.

Hedersmedlemmen Gustav Karlsson framförde medlemmarnas tack till styrelsen.



KA 2 Oktetten spelar under samlingsen. Foto Kent Alritzson



Bilder från Årsmötet



*Medlemmarna samlas inför årsmötet.
Foto Kent Alritzson*



*Medlemmar som inväntar årsmötet.
Foto Kent Alritzson*



*Lars Källemark och Birger Werner i samtal.
Foto Kent Alritzson*



*Två glada medlemmar.
Foto Kent Alritzson*



*Peter Glimvall,
Thomas Ohlsson,
Lennart Nilsson.
Foto Kent Alritzson*

Bilder från Årsmötet



*Sekreteraren och Ordföranden väntar på maten.
Foto Thomas Ohlsson*



*Gustav Karlsson framför medlemmarnas
tack till styrelsen.
Foto Kent Alritzson*



*Glada miner hos Inga Maj Gustavsson och Rolf Philipsson.
Foto Kent Alritzson*

Nytt från fronten

I detta nummer av Kustposten skall vi under rubriken "Nytt från fronten" få en bild av den första helt frivilliga rekrytomgången på Marinbasen.

Det var måndagen den 31 januari som 164 män och kvinnor, i åldrar från 19 till 44 år, anlände till Karlskrona och Marinbasen för att påbörja sin grundläggande militära utbildning. GMU, som utbildningen förkortas, är hårt centralstyrd i syfte att erbjuda rekryterna likadana utbildningsförutsättningar oberoende var i landet man genomför utbildningen.

Själva utbildningen är uppdelad i sju projekt. Rekryterna börjar inryckningsveckan med projektet "Koll på läget". Därefter följer projekten "Patrull", "Försvara" och "Skyddsvakt". Efter dessa projekt följer en "Individuell vecka", under vilken rekryten genomför individuella aktiviteter, som t.ex. att ta igen missad utbildning, repetera moment i tidigare projekt eller vidta förberedelser för fortsatt tjänstgöring i Försvarmakten. Nästa projekt benämns "Aldrig ge upp" och syftar till att rekryten under en längre sammanhållen övning, med mera påfrestande förhållanden än tidigare, skall få erfara och utveckla sin egen förmåga. Övningen genomförs under åtta dygn och har formen av en överlevnadsvecka. GMU avslutas med projektet "Avslutning" (sic!) som innehåller avrustning, utvärderingar och en högtidlig avslutningsceremoni. Årets avslutning kommer enligt plan att genomföras den 29 april.

Varje projekt, med undantag för "Individuell vecka", avslutas med en examination, där varje enskild rekryts kunskaper och färdigheter kontrolleras. Rekryten måste vara godkänd i examinationen för att få fortsätta sin utbildning.

Över tiden genomförs utbildningen inom ramen för s.k. "strimmor". De fem strimmorna är "Fysisk prestations-

förmåga", "Demokratin, Försvarmakten och jag", "Uppgiften, gruppen och jag", "Verksamhetssäkerhet" samt "Fortsatt engagemang".

För att få en överskådlig bild över "projekt" och "strimmor" bifogas denna artikel en principbild över GMU.

De rekryter som ryckte in till Marinbasen är avsedda för de marina förbanden i landet, med undantag för Amfibieregementet, som har en egen inryckning under våren.

Rekryterna är förlagda på Trolle kasernområde i kasernerna "Jarramas" och "Najaden" och tillhör Utbildnings- och insatskompaniet af Trolle, som är en av tre enheter i den Marina Insats och utbildningsbataljonen, förkortad MIB.



Vattenövning i Karlskrona simhall.

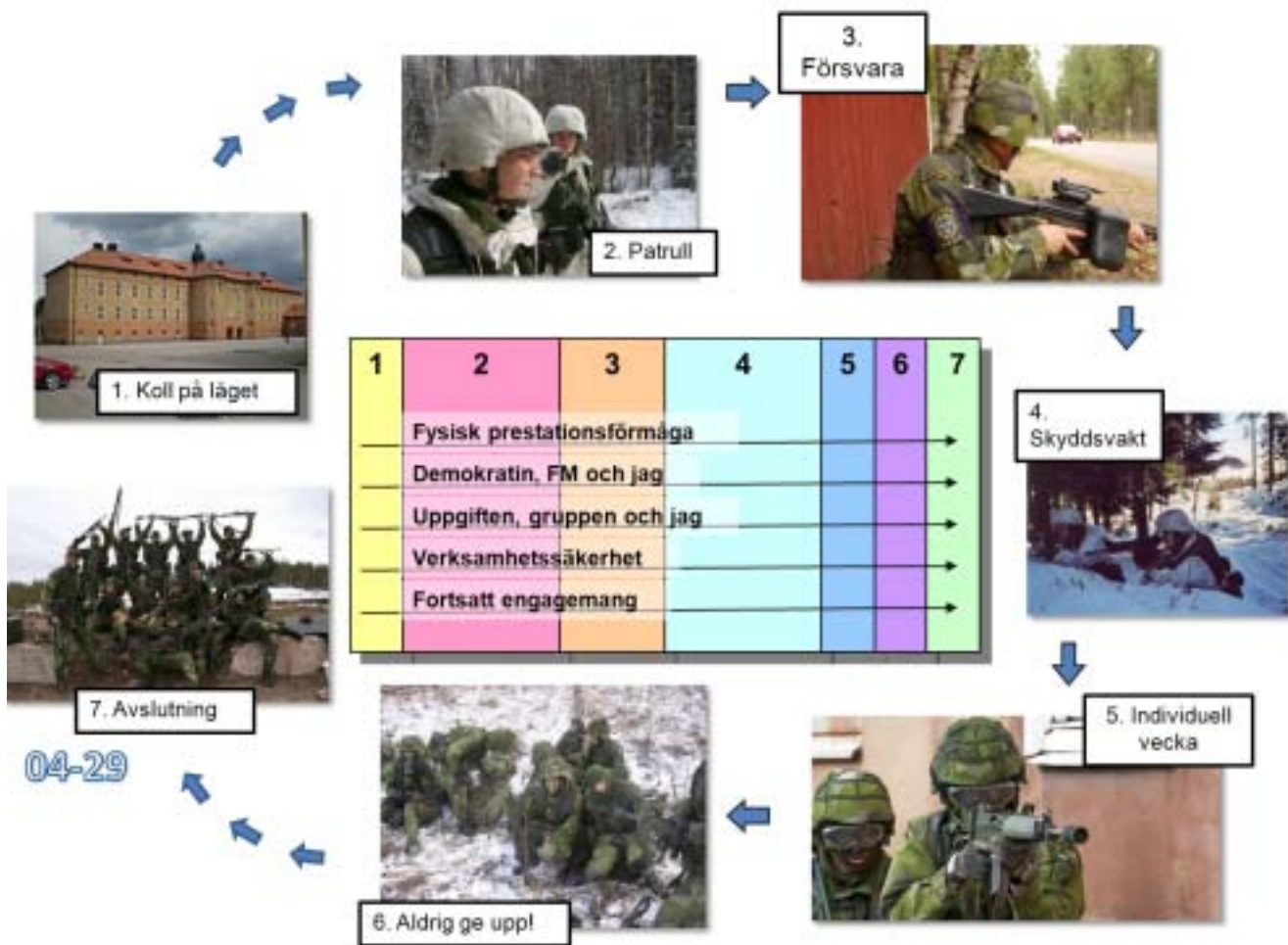
I skrivandes stund har rekryterna, som nu är 148 stycken, kommit en bra bit in i projektet "Skyddsvakt". Lördagen den 26 mars genomfördes en anhörigdag, då över 300 anhöriga till våra rekryter kom resandes från hela landet till Marinbasen för att få en inblick i den vardag och den miljö som rekryterna lever och verkar i. I samband med en bataljonsuppställning och under en strålande sol på en knallblå himmel, kunde marinbaschefen, kommandör Håkan Magnusson, hälsa alla anhöriga välkomna. Det bjöds sedan på materielförevisningar, stridsuppvisning och genomgångar om såväl GMU som vad som väntar rekryterna om de fortsätter i Försvarmakten efter godkänd utbildning.

Bifogade bilder ger en illustration över rekryternas vardag, allt från den bitande kalla inryckningsdagen i januari och fram till den högtidliga soldaterinran i Kungliga Amiralitetsskyrkan den 22 mars.

Peter Glimvall



De blivande rekryterna anmäler sig i Trolle gymnastiksal.



Principbild över GMU med projekt och strimor.



Fysisk träning är alltid ett populärt inslag i utbildningen



Äntligen börjar vårsolen lysa över oss.



Nytt från fronten bilder



I Kosta ligger snön djup.



Soldaterinran. Som förste flaggförare tjänstgör löjtnant Benny Larsson.



Välrustade rekryter.



Bivackövning på Rosenholm.



Batajonsuppställning på Trolle kaserngård.

Foto: Benny Larsson



Dags för middagspaus. De nya kokkärlen kommer väl till pass.



Skjututbildning med AK 5C på kort avstånd



Skyddsmaskutbildning inomhus i en varm lektionssal



KA2 Muldivision
Intressenter



Utbildning i HLR och hjärtstartare

Föreningen anordnade 2011-03-03 en utbildning i HLR (Hjärt-Lung-Räddning) samt utbildning för att kunna använda en hjärtstartare även kallad defibrillator.

Ett tiotal medlemmar slöt upp.

Utbildningen genomfördes i "Finska Kyrkan" på Marinbasen. Före detta Kustartilleristen Johan Swahn som var vår instruktör genomförde utbildningen på ett mycket proffsigt och engagerat sätt.

En hjärtstartare är enkelt uttryckt en maskin som känner av hjärtverksamheten hos en människa och som om det är nödvändigt kan leverera en strömstöt mot hjärtat och på så sätt återställa den normala rytmen och få hjärtat att slå igen. (Källa Internet)

Hjärtstartare finns bland annat på vissa köpcentran, företag och idrottsföreningar.



Vår instruktör Johan Swahn



Intresserade Hjärt-Lung-Räddare samlade i "Finska Kyrkan" på Marinbasen



J-O och Uffe förbereder hjärtstart av en patient som fått hjärtstopp.



Hjärtstartaren ger talade och skriftliga instruktioner och är ganska enkel att använda men den utbildning som Johan Swahn gav oss är nog ett måste om man ska våga ta initiativ och agera när det verkligen gäller.



Överste Lars Hansson död

En av föreningens tidigare ordförande tillika regementschefen Lars Hansson har avlidit i en ålder av 85 år.

”Klacken”, som han kallades, växte upp i Nyköping och hade några års universitetsstudier bakom sig, när han kom som värnpliktig till KA befälsskola, vid den tiden förlagd till KA 2. Han trivdes så bra i kustartilleriet, att han sahlade om till officersutbildning och han blev efter genomgången utbildning fänrik vid KA 2 1952. Vid regementet arbetade han inom artilleri- och sambands-tjänsten och var under en följd av år placerad vid 11.kompaniet, sedermera 1. batteriet.

Efter utbildning vid dåvarande Militärhögskolan kom Lars till Marinstaben och är mest ihågkommen för sin medverkan vid införandet av det fasta artillerisystemet ERSTA, ett system som han efter pensioneringen dokumenterade i en förnämlig bok, ”ERSTA. Från svarvspan till byggnadsminne”.

Efter befattning som lärare vid Militärhögskolan och trupptjänst vid Befälsskolan i Göteborg återvände han till KA 2 som regementschef och brigadchef och fick nöjet att se de två ERSTA-batterierna i Ystad och Trelleborg växa fram.

Efter en sejour som sektionschef på Försvarsstabens operationsavdelning, avslutade Lasse sin bana i kustartilleriet som chef för Stockholms kustartilleriförsvar åren 1982-1985.

Han var in i det sista en flitig och vass försvarsdebattör och författare till en lång rad böcker och artiklar.

I ett tidigt skede av sin tjänst vid kustartilleriet var han spärrbataljonschef vid Bråviken, där bland annat batteriet på Femöreshuvud utanför Oxelösund ingick. Med stor energi medverkade han till, att batteriet blev en museianläggning, som rönt ett mycket stort intresse inom landet men även internationellt.

Jag hade nöjet att komma i kontakt med ”Klacken” vid ett flertal tillfällen. Han var min lärare vid Militärhögskolan, vi samarbetade när han var chef för Befälsskolan och jag för Underhållsskolan vid KA 2, jag var stabschef delar av hans regementschefstid och vi har efter pensioneringen haft ett omfattande samarbete i museifrågor. Speciellt minns jag hans förberedelser och genomförande av KA 2 75-årsjubileum en junisöndag 1977 på Kungsholmen. Det blev en enastående folkfest.

Jag saknar också hans samtal per telefon, som återkom med jämna mellanrum till månaderna före hans död.

Vi saknar en god chef och kamrat, som kom att bli en av kustartilleriets verkligt tunga chefer.

Olle Melin

Avslutningsceremoni efter genomförd GMU

Fredagen den 29 april planeras en högtidlig ceremoni i samband med att årets marinrekryter avslutar sin grundläggande militära utbildning (GMU) vid Marinbasen och den Marina Insats och Utbildningsbataljonen (MIB).

Föreliggande plan är att bataljonen i sin helhet ställer upp på Trolle kaserngård på morgonen klockan 0900. Efter avlämning till bataljonschefen, sker marsch i sluten ordning från Trolle till Marinmuseum. Marschen leds av Marinens hemvärnsmusikkår i Karlskrona, och följs av bataljonsledning, flaggvakt och en fanborg, bl.a. med KA 2 regementsfana och kamratföreningsfanan. Därefter följer utbildnings- och insatskompaniet med kompaniledning och fem plutoner. Marschen går från Trolle till Marinmuseum på Stumholmen. Här kommer Marinbaschefen på planen framför Marinmuseum hålla ett anförande dagen till ära, och dela ut premier till de rekryter som utsetts till ”bäste soldat” och ”bäste kamrat”. Därefter bjuds rekryterna på kaffe och guidning i Marinmuseum, innan plutonsvis återmarsch till Trolle avslutar programmet.

För alla kamrater som har möjlighet, bjuds det vid detta tillfälle en möjlighet att åter få se våra fanor på stadens gator och, enligt löfte, lyssna bl.a. till Kungliga Karlskrona Kustartilleriregementes marsch. Välkomna.

Peter Glimvall



Barack för gemene infanterister, återskapad 1975



Entrén till Kastellet



Kyrksalen

Karlshamns kastell

Foto Olle Melin

Den danska dominansen i Östersjön bröts definitivt 1658 genom freden i Roskilde. Nu var stormakten Sverige som störst.

Blekinge utgjorde ett gränsland, som ständigt hotades av krigiska hemsökelse. Både svenska och danska arméer drog härjande genom landskapet. Bönderna i gränsområdet deltog ogärna i konflikterna. I stället slöt gränsborna så kallade bondefreder, där man lovade varandra, att handeln skulle vara fri och att inte följa sina herrar längre än till gränsen.

Bodekull var sedan tidigt 1500-tal en livligt trafikerad bondehamn och en plats lämpad för skeppsbyggeri. Ortens uppland sträckte sig långt upp i Småland och handeln var stor.

Omedelbart efter freden i Roskilde sände Karl X Gustav Erik Dahlberg, då generalkvartermästarelöjtnant, till Blekinge och Bodekull. Efter att ha rekognoscerat platsen, som kungen avsåg göra till regionens handelscentrum med örlogshamn och örlogsvarv, fick han ordern att på några veckor "avsticka några skansar så och en stad, som där anläggas skulle".

Dahlberg ritade "Gamle skans" på Boön och gjorde ett förslag till skans på Inre Ortholmen. Öarna ligger på ömse sidor om inloppet till Karlshamn.

Bodekull fick sina stadsrättigheter 1664 och namnet Karlshamn 1666. Boöskansen uppfördes som ett provisorium sommaren 1659 av dagsverkspliktigt folk från Asarum och soldater från Kalmar regemente.

Någon medveten försvenskning i Skåne och Blekinge igångsattes inte efter 1658, men människorna märkte

ändå snart, att det var nya herrar, som styrde. Människorna i de ockuperade landskapen hade alltså inte svårt att välja sida, när en dansk armé på 15 000 man i juni 1676 landsteg söder om Helsingborg och Skånska kriget var ett faktum.

Frisholmen

När danskarna anföll, ansåg man att skansen på Boön måste flyttas. Dahlberg valde Frisholmen. Under några hektiska sommarmånader 1675 uppfördes en provisorisk fästning. Två blockhus och en mursträckning med fyra kanonbatterier på den nordvästra delen iordningställes.

1676 erövrades Frisholmen av danskarna efter en kortare belägring. Fästningen blev en viktig stödjepunkt för de blekingska friskyttarna (snapphanarna). Krigslyckan vände och snart belägrades och kapitulerade Frisholmen. De danska soldaterna tvingades ut på mördande långvandringar. Garnisonen i Karlshamn fick marschera upp till Röros i Norge. Två tredjedelar av dem dog på vägen.

Kastellet har haft 16 batterier. Av dessa var bara två uppmurade av sten och kunde bära de tyngsta kanonerna. De övriga batterierna var timrade. Under långa perioder kunde man inte skjuta från dem, utan att riskera att de föll ihop. De största kanonerna var på 24-pund.

Efter fredsslutet 1679 förstärkte vallarna och under det Stora Nordiska Kriget slår fästningen 1717 tillbaka ett danskt anfall mot Karlshamn. Efter en period av förfall moderniserades skansen och ett tenaljverk uppfördes



Krutmagasinet



Magasinet, en av kastellets ursprungliga byggnader



Teaterscenen



Kastellet från norr



Krutkällaren

runt hela ön. På 1740-talet är Kastellet fullt utbyggt och rymmer en mängd byggnader.

Den siste kommandanten

Kastellets siste kommandant var kaptenlöjtnanten Carl Ludvig Carlström. Han styrde garnisonen 1851-1864 via skriftliga order från staden till garnisonsbefälhavaren på Kastellet. Bemanningen utgjordes av en korpral, 12 man från Kalmar regemente och fyra båtsmän. Husen uppgavs på denna tid vara ”förfallna och underminerade av råttor. Ved och ljus förekom blott under tiden oktober – april och även då sparsamt”.

Kungl Maj:t beslöt att Karlshamns kastell skulle avvecklas den 31 december 1864. Garnisonen var då fyra man. En rymde i november och en dog strax innan nyåret.

Kommandanten och hans två soldater halade flaggan för sista gången kl 14.52 till tonerna av en paradmarsch blåst av stadens skarpskyttekår.

Redan den 1 januari 1865 ströks Kastellet ur förteckningen över rikets befästningar.

År 1901 köpte Karlshamns stad Kastellet och Boön av kronan för 25 000 kronor. I dag är Kastellet klassat som fornlämning och är därmed skyddat enligt Kulturminneslagen.

Intressant är Dahlbergsförslag till befästningar på Boön och på Inre Orholmen. Just på dessa öar anlades

minstationer för minlinjer, som skulle täcka inloppet till Karlshamns hamnar. Stationen på Boön försvann på 1960-talet, då hela minlinjen manövrerades från Inre Orholmen. Även denna station är i dag avvecklad.

I dag är det två ideella sällskap, Castellanerorden och Lions Club i Karlshamn, som svarar för verksamheten på kastellet.

Ett stort antal byggnader har funnits på kastellet, men utav det nuvarande byggbeståndet är det endast Magasinet och Kruthuset som är från kastellets verksamma tid. Kruthuset är från mitten av 1700-talet och ersatte då en äldre krutkällare, som ansågs otidsenlig.

1975 återskapades Barack för gemene ur Infanteriet. Den nya byggnaden byggdes helt efter originalritningar och i det nya huset inryms kastellkyrkan, en utställningslokal samt servering. Ett av de gamla batterierna är återskapat.

Om ett stort antal av de ursprungliga husen och anläggningarna är skyltade och man kan läsa om dess historia. Omedelbart innanför porten vid bryggan låg en gång Fånghuset, där sägnen säger, att här satt en gång den siste bonden på Trossö, Wittus Andersson.

En annan levande verksamhet på kastellet bedrivs av Marinbasen i Karlskrona i form av en avmagnetiseringsstation.

Sommartid ges teater på Kastellet.

Olle Melin



Ingång till krutkällaren



Återställt batteri

Livet lider och minnen står

Jag minns; och minns mycket, ty jag fick ett gott minne, som en stor, tom sopsäck att låta upplevelser sjunka i. När jorden rullar och tixar upp och ner, kommer minnen i dagen; att upplevas i ens inre. Allt i minnet kan upplevas om och om igen. Så kommer jag ihåg fenixfåglar, lemnisskator, gråkråkor och skogsduvor, som flaxar och svinner bakom synranden. Salomos sigill är fint att forma pepparkakor efter, men innehåller även en matematikens gyllene regel. Ibland kan jag se kapten Dahlheim visa Euklides briljanta bevis för Pythagoras sats. Fänrik Bo Gunnar Nilssons redogörelse för avståndet till horisonten, vid given ögonhöjd, minns jag ock. Så kommer jag i minnet till KA 2, där jag tillbringade omkring 12000 dagar av mitt liv och många nätter.

1945 kom jag till KA 2 och inlemdes i en tusenhövad, grå massa, delad i regementsstab, fyra bataljoner och sju kompanier. Som minör kom jag att tillhöra huvudvapnet vid kustartilleriet utbildades till underofficer under sju år, omskolades under två år till telemästare och flyttades till hantverksavdelningen efter elva års anställning. Där verkade jag till pensionsavgången 1986. Legio är minnena från min kommisstid, och jag minns gärna Almö och KA 2 minskola, på 1940-talet och senare.

Multipeln bland enbuskarna

1946, under sommarhalvåret, var jag elev i KA 2 minskola på Almö för att utbildas till minör. Utbildningen omfattade väsentligen mintjänst, båttjänst, signaltjänst och markstridstjänst.

Två dagar i veckan ägnades åt minfällning på Västra fjärden, vid östra sidan av södra Almö. Då fälldes vanli-

gen en mina från styrbordssidan och en från babord. Tändkablarna från minorna lämnades till en förankrad skarvbåt, där kablarna förenades i en skarvlåda, från vilken en multipelkabel ledde mot en minstation i land, där minorna kunde avfyras. Multipelkabeln var tung, styv och svårhanterlig, varför man ofta avstod från att lägga ut den. Så låg den i övningsminstationen i en barack vid sjökanten. Den blev med tiden ganska hopslingrad, som en snokskock i parningstid, och mer och mer besvärlig att reda ut.

En dag, mot slutet av utbildningssäsongen, kom general Hjalmar Åström, som var inspektör för kustartilleriet, för att inspektera minfällning, och då borde multipelkabeln läggas i sjön. Men, den var så tilltrasslad, att man inte hann reda ut den, varför order gavs:

- In med helvetet i enebuskarna!

Där gömdes den, tills övningen var slut. Till övningsledningens lycka följde generalen med minutläggaren, den gamla MUL 8, till havs och synade inte i minstationen. Efter avslutad övning följde genomgång och kritik. Generalen ville veta värdena för minkablarnas isolation och ledningsresistans. Det fick han, ty från skarvbåten fanns uppmätta värden. Sedan ville han även höra motsvarande värden för multipelkabeln. Sådana förärade minofficeren ; tagna direkt ur den friska luften på Almö.

Öl till maten i manskapets mäss nittonhundrafemtio två

På Almö fanns officersmäss, underofficersmäss och undebefälsmäss. I de två förstnämnda tilläts en sup till maten, en cognac till kaffet etc. Men, i underbefälsmässen var inte sådant lovligt, ty inkasernerat manskap fick inte dricka öl inom kasernområdet, och underbefalet till-



Gustav Karlsson och rekrytkamraten Nils Möller med två värmande flammor på en A-slup 1947.



Vedettbåtarna VB 14 och VB 54 vid Almö 1946.

hörde manskapet, då. Den välkände överfuriren Bertil Wahlgren var mässföreståndare, och han prövade att servera öl till lunchen, utan vinstpålägg. Således köpte vi en pilsnerdricka av Wahlgren och satte på bordet vid tallriken. Kompanichefen, som värnade om moral och goda seder, kontrollerade hur lagar och regler följdes och kom på så sätt att stående blicka in genom fönstren i mässen och upptäckte, som han kanske anat, att ett illegalt och förråande leverne slagit rot inom hans landamären. Wahlgren kallades snarast till förhör och ålades att omedelbart upphöra med sin förödande verksamhet.

– Ja, kapten svarade Wahlgren, ty så skulle man svara.

Nästa dag syntes inga flaskor på underbefälens lunchbord, ty då levererade Wahlgren pilsnerdrickat uppslaget i kommissens stora vita muggar.

Oförändrad bäring

Jag minns en händelse från 1952, då jag var elev i navigering och sjömanskap, som en del i underofficersutbildningen. Utbildningen skedde som en landetruntresa med två vedettbåtar, Vb 51 och Vb 53. Som ledare och lärare verkade en kapten från flottan, Harry Johansson, och en löjtnant från Vaxholm, som vi kan nämna Svenne Halwberg. En dag under ett pass, då jag var navigatör, fann nog löjtnanten mig obekvämt och förtjänt av en omgång, ty han började att ansätta mig med förklaringar och frågor om hur det kan sluta om ett annat fartyg kommer på en skärande kurs, och om inte bäringen till fartyget ändras. Detta var något som jag var väl kunnig om; jag hade varit båtchef under långa tider. Men, jag kunde inte motstå att agera som om jag var helt okunnig. Så höll han på en halv timme med utläggningar och frågor, med nya infallsvinklar och förklarande variationer följda av frågor. Jag låtsades hela tiden att jag intet begrep. Det påverkade väl mitt betyg, men det var det värt. Jag tyckte, att en löjtnant vid minvapnet borde veta, att en befaren furir vid minvapnet var väl bekant med den aktuella regeln.

När denna nämnda utbildning och sjöfärden var slut, kom vi sista dagen till Rindö för att sluta färden i minörhamnen, där den började tre veckor tidigare. Jag var avdelad till att från kommandobryggan föra befälet och ut-

föra tilläggnen. Vädret var lugnt och soligt och jag lyckades göra en helt perfekt babordstilläggnen, framför bataljonschefen, överstelöjtnant Östman, som stod på kajen för att välkomna oss. Direkt inledde löjtnant Halwberg kritik av mitt sätt att föra båten i hamn. Kritiken var lång, krånglig och helt negativ mot mig. Emellertid, avbröt snart Östman honom med orden:

- Löjtnant. Jag avbryter kritiken. Detta var den mest fulländade tilläggnen jag sett!

Sådant kan verka paradoxalt, men en och annan gång kunde livet vid KA te sig paradoxalt.

Fotboll för runda fötter i Karlshamn

Sist vill jag gärna berätta om en komisk händelse från femtitalet. Vedettbåten VB 54 var förlagd i Karlshamn; troligen för målbogsering över Hanöbukten, några dygn i höstens tid. Befälhavare var den vikingablond löjtnant Sinbad, så kallad. Maskinchef var flaggmaskinisten Edwin, som tyckte om goda kvinnor. Underofficer på däck var den karlshamnsfödde och galghumoristiske sergeanten Sampo. Vidare fanns i besättningen ett par-tre underbefäl och några värnpliktiga.

En afton, kanske efter en blåsig dag på Hanöbukten, följdes några av befälen åt till hotell Norreport för en, som sades på den tiden, krogsväng tills restaurangen stängde om natten. Där blev de väl ”yra i mössan och runda under fötterna”. Under promenaden från krogen mot hamnen tyckte de att något borde göras för litet munterhet i natten. Någon föreslog fotbollsspel, vilket slog an. I brist på boll användes Sinbads skärmmössa, med blåemaljerad kokard, guldsnören och allt. Så började spelet, på en tom gata i Karlshamn. Tjut och skrik kom en ilsken invånare, som väckts ur sin goda sömn, att ringa efter polis, som kom, avbröt spelet och antecknade deltagarna.

Händelsen avslutades med att hela laget kom att svara för fridstörandet inför rätta. Från rättegången berättas, att domaren tillfrågade Sinbad:

- Sparkade Ni boll.

- Ja, herr domare.

Maskinchefen tillspordes om han sparkat boll i den sena natten:

- Ja, herr domare.

Andra tillfrågade svarade på samma sätt och erkände där med.

Så tillfrågades Sampo, som hade en annan mening:

- Nej, herr domare.

- Men, sade domaren, de övriga har sagt, att Ni sparkade”

- Nej, sade åter Sampo.

- Talar Ni osanning, karl? löd domarens ord. - Erkänn, att Ni sparkade!

- Nej, sade Sampo, för jag stod i mål!



Rödeby i april 2011

Gustav Karlsson Walles



Carl Belfrage

Carl Mauritz Belfrage föddes den 28 april 1887 i Mölndal, Göteborgs och Bohus län. Föräldrarna var läkaren Knut Belfrage och hans hustru Jenny Lagerlöf. Carl avlade studentexamen i Göteborg den 7 juni 1905 och blev redan den 13 juni samma år volontär vid Bohusläns regemente. Den 19 december 1908 avlade han officersexamen och den 31 december samma år blev han underlöjtnant vid Bohusläns regemente. Den 31 december 1914 befordrades han till löjtnant vid regementet, men redan den 3 juni följande år tog han avsked för att gå i tysk tjänst.

I tysk tjänst

Skälet till varför Carl Belfrage tog avsked från sin tjänst som löjtnant vid Bohusläns regemente för att som frivillig enrollera sig i den tyska armén ger hans dagbok inget entydigt svar på. Blickar man emellertid tillbaka på Sveriges relationer till Tyskland vid världskrigets utbrott 1914, framstår Carls beslut mindre gåtfullt. Vid krigsutbrottet 1914 var Tyskland den främsta förebilden för många svenskar i flera avseenden. Inte minst gällde det de politiska banden, vilket inte enbart gällde de konservativa kretsarna - vilket ofta hävdas - utan i lika hög grad arbetarrörelsen.

De svenska kommersiella kontakterna med Tyskland var täta och det svenska skolväsendet var starkt influerat av det tyska. Kulturella och militära utbyten var om möjligt än mer omfattande och många svenska officerare kände en stark sympati för Tyskland. Bland dessa kan nämnas ärkebiskop Nathan Söderbloms son Sven Söderblom, vilken deltog vid västfronten 1917 och för sin tapperhet dekorerades med järnkorset. Av Sveriges 25 infanterimarscher är 17 tyska eller österrikiska, medan de övriga är svenska marscher.

Att så relativt få svenskar deltog som frivilliga under första världskriget hade två väsentliga orsaker, dels att varken den svenska regeringen eller kung Gustav V godkände att svenska officerare begärde avsked för att gå ut som frivillig hos de krigförande länderna, dels den svenska avvaktande militära hållningen mot arvfienten Ryssland med hänsyn till den finska frigörelsen.

Den 4 juli 1915 gick Carl i tysk krigstjänst som underlöjtnant i 3:e Hanseatiska 162. infanteriregementet Lü-

beck. Han befordrades till löjtnant på stat vid regementet den 9 oktober 1915 och erhöll efter striderna i "Labyrinten" vid Oppy järnkorset av 2: klass den 10 november 1915 samt efter striderna vid Pozières järnkorset av 1:a klass den 28 september 1916. Han befordrades till kapten (Hauptmann) den 5 oktober 1916. Den 1 april 1918 överfördes han till preussiska 76. infanteriregementet Hamburg. Vid krigsslutet hade han - utöver de båda järnkorset - även förärats medaljer från de båda infanteriregementena Lübeck och Hamburg: Lübeck Hanseatisches Kreuz och Hamburg Hanseatisches Kreuz.

Efter kriget

När kriget var slut avreste Carl den 19 december 1918 till Sverige via Helsingborg och vidare mot Göteborg för att fira julen i sitt föräldrahem i Mölndal, där fadern var en välbärgad läkare och där säkerligen inget saknades av julens läckerheter, i kontrast till en majoritet av det svenska folket vid den tiden.

Atmosfären utanför Carls föräldrahem måste ha varit mycket smärtsam för en person som redan befann sig i en djup depression på grund av de ohyggliga krigsupplevelserna.

Förhållandena i Sverige hade många likheter med övriga Europa. Visserligen hade ingen revolution brutit ut, men läget i landet var långt ifrån stabilt. Bristen på bröd, mjölk och potatis var husmödrarnas svåraste bekymmer. Två bistra vintrar följde av svår torka hade satt sina spår. På många håll, framför allt i de större städerna, tog pota-



tisen slut: kålrötter och rovor fick utgöra ersättning. Det hände att folk plundrade godsavagnar.

De sympatier som till en början rådde för Tyskland hade genom den brittiska och i synnerhet den amerikanska propagandan, vars mål var att rättfärdiga Förenta Staternas inträde i kriget, förändrats väsentligt. Denna propaganda hade haft en förödande negativ effekt på den svenska allmänhetens inställning till Tyskland, där ubåtskriget med bland annat den för Tyskland så olyckliga sänkningen av passagerarfartyget *Lusitania* skickligt hade utnyttjats i propagandasyfte. Filmer som *The Hun within*, *The Kaiser Beast of Berlin* och *The Evil Eye* gav bilden av den tyske soldaten som en hänsynslös mördare som skonade varken kvinnor eller barn. Denna kritiska syn på Tyskland fick stort genomslag i Sverige.

För en tapper och plikttrogen soldat som Carl måste denna bild av hans tyska kamrater ha varit ytterst plågsam. Den hjältegloria som tidigare kunde vila över Carls deltagande i kriget hade nu flagnat. Att kollektivt bli mer eller mindre betraktad som något av en krigsförbrytare var smärtsamt. Det besudlade inte bara hans soldatheder utan även hans kamraters heder, som hade offrat sina liv i detta vanvettiga krig, från vilket han hade den tvivelaktiga förmånen att ha undkommit med livet i behåll.

I januari 1919 återvände Carl till sitt regemente i Hamburg, bara för att konstatera att det i det kaus som rådde inte fanns någon uppgift för honom. Han överflyttades dock den 1 maj 1919 som kapten till preussiska 18. riksvärnsskytteregementet. Huruvida Carl uppbar någon form av pension som kapten på stat i den tyska armén är inte bekant. Han kvarstod dock i tyska arméns rullor till den 31 mars 1920.

Åter i svensk tjänst

I januari 1920 kontaktade Carl regementschefen vid Bohusläns regemente överste Olof Werling Melin och anmälde sin önskan att få inträda i tjänst i sitt gamla regemente, ett inträde som var långt ifrån självklart. För det första hade Carl mot den svenska regeringen, och Gustav V:s godkännande tagit avsked från den svenska armén för att som frivillig gå i utländsk krigstjänst, och för det andra planerades vid denna tid en omfattande regementsdöd, med massavskedande som följd.

Regementschefen var emellertid positiv till ett inträde i tjänst vid regementet, och i maj 1920 återgick Carl i tjänst med samma rang som tidigare, nämligen som löjtnant. Denna befattning måste med tanke på hans krigserfarenhet som kapten i tyska armén ha varit ytterst förolämpande. Att Carl den 7 december 1923 befordrades till kapten förändrade inte Carls situation i någon högre grad. Han var vid det här laget en bruten man, vars mentala skador var så omfattande att han från och till vårdades på



mentalsjukhus, för att 1927 i samband med den allmänna nedrustningen lämna regementet för gott. Han kvarstod dock i regementets rullor till 1939 och avled den 1 maj 1940 i Uddevalla.

mentalsjukhus, för att 1927 i samband med den allmänna nedrustningen lämna regementet för gott. Han kvarstod dock i regementets rullor till 1939 och avled den 1 maj 1940 i Uddevalla.

Carl har efterlämnat några anekdoter av vilka ett par kan vara värda att nämna. Vid en manöver någonstans i Bohuslän kom en stridsledare, en ung major, fram till Carl och anmärker på Carls skyttevärn som enligt stridsledaren inte uppfyllde det reglementsensliga djupet, varpå Carl replikerade ”unge man, mina skyttevärn dög på västfronten och borde vara fullt tillräckliga i den här sandlådan.” Vid en annan manöver kom en stabsofficer, en överste, fram till Carl och frågade i förtroende om övningarna enligt Carl hade haft någon likhet med de verkliga krigsförhållanden på västfronten, varpå Carl replikerade: ”ja absolut överste. Först fick man inga order och när man slutligen fick dem så var de åt helvete.”

Dagboken

Under sin tjänstgöring på västfronten förde Carl Belfrage regelbundet dagbok. Dessa synnerligen intressanta anteckningar har legat till grund för bl a ljudboken ”Vanvetet på västfronten”. Av läs/talvänlighets skull har dock dagboksanteckningarna bearbetats såväl språkligt som redaktionellt. Därtill har framställningen i vissa delar kompletterats med uppgifter ur norrmannen Lyder Ramstads självbiografiska skildring *Med tyskerne på västfronten* (Oslo 1930). Ramstad tillhörde samma kompani som Belfrage.

Denna skildring kan förhoppningsvis ge läsaren en såväl spännande som nyttig insikt om krigets sanna omänskliga natur. För Carl som redan befann sig i en djup depression var nederlaget förödmjukelse svår att uthärda. Han närde dock förhoppningen att det meningslösa vanvett han hade deltagit i skulle avskräcka mänskligheten från en ny dårskap. Denna önskan delades av hela mänskligheten och formades till ett unisont: Aldrig mer krig!

Några veckor före invigningen av Olympiska spelen i Berlin 1936 deltog femhundra tyska frontkämpar tillsammans med briter, fransmän och amerikaner i en minneshögtid i Verdun. Om denna händelse skrev tysken Paul C. Ettighoffer i *Verdun. Das grosse Gericht* (Gütersloh 1936): ”Inför de dödas ben avlade tusentals närvarande frontkämpar löftet att bevara och skydda världsfreden. På alla Europas språk skallade i natten ’Vi lovar och svär!’, följt av hornblåsarnas bejublade signaler klingande över gravarna som ett innerligt rop på förståelse och fred.”

”Sandlådestrategen” tar över

Chefen för vårt regemente, överstelöjtnant von Rettberg hade transporterats till ett annat regemente på östfronten, en åtgärd som föranletts av hans kritik mot att regementet måste utföra huvudlösa och fullkomligt onödiga små motanfall under striderna i juni, vilka hade kostat oss över ettusen man i döda. Tyvärr fanns det högre befälha-



vare, som ansåg att kriget var till för deras eget höga nöjes skull, ett slags "sandlådestrateger", vars nycker och fåfänga kostade tiotusentals människors liv fullständigt i onödan. Vilka truppavdelningar var det som med största tapperhet och "Schneid" fick offra sitt blod i dessa huvudlösa anfall? Jo, de allra yppersta och mest disciplinerade offerades, vilket starkt bidrog till det kommande nederlagen.

Vi hade förlorat vår chef. Denna genomhederliga, orädda, karaktärsfasta och omtänksamme man hade på ett fullständigt obegripligt sätt offerats. Hur skulle efterföljaren bli? Vad hade vi att vänta?

Företaget Lübeck

Den nya regementschefen hade övertagit regementet och skulle nu visa vad han dög till. Han kom från östfronten, där han upplevt storslagna segrar mot den synnerligen dåligt ledda ryska armén och skulle nu med sin "stridserfarenhet" visa hur man för krig. En ung underlöjtnant intrigerade sig till platsen som regementsadjutant och snart dansade den "stridserfarna" efter den unge adjutantens pipa. Föregångarens segrar ignorerade han och sökte efter ett tillfälle att visa hur man verkligen leder ett regemente.

Genom ett flitigt studerande av ställningskartan hittade han en liten inbuktning i vår linje som skulle kunna rätas ut om en brittisk skyttegrav erövrades. Divisionen godkände hans förslag till anfall. Förberedelserna på övningsfältet började den 28 juli och höll på i tre dagar.

Kopior av egna och fiendens skyttegravar var gjorda och vi stormade minst tio gånger dagligen, men inte en enda gång i skymning eller mörker vilket hade varit lämpligt. Slutligen fungerade alla moment till full belåtenhet och nu var det bara att hoppas på att fienden skulle uppträda som övningen förutsatte.

Den 30 juli på kvällen ryckte vi i ställning. Kompanierna låg i nummerordning från höger och hade ett i medeltal tvåhundra meter brett avsnitt. Avståndet till fienden från mitt kompani var ungefär 150 meter. Skyttegraven var i dåligt skick och hade endast ett par skyddsrum. Taggtrådshindret var svagt, vilket emellertid underlättade framryckningen. Dåligt jordade eller obegravda lik sedan föregående anfall låg fortfarande kvar och förpestade luften. Artilleriet och granatkastarna hade skjutit in sig vid klart lugnt väder och allt var klart för anfallet.



Den sista juli och den 1 augusti rådde full storm med häftigt regn och den 2 augusti var vädret fortfarande ogynnsamt. Eldledningsofficerarna påstod att det inte betydde något. De skulle skjuta lika precist vid regn och storm som vid solsken.

På morgonen den 2 augusti kom order om att anfallet skulle äga rum klockan 22, således strax innan det blev mörkt. Hela dagen underhöll granatkastarna och artilleriet en livlig eld, men sköt alldeles för kort. Bara ett fåtal granater nådde den fientliga skyttegrav som avsågs. Resten föll mellan ställningarna och i vår egen första, ja till och med i vår andra skyttegrav. Vi kunde bara hoppas på att den kommande trumelden skulle vara bättre riktad.

Att ligga tre dygn och vänta på att få göra ett anfall med oviss utgång är själsprövande, i synnerhet om man med var dag som går alltmer kommer till insikten att anfallet kommer att misslyckas samt att hela tillställningen ur taktisk synpunkt var fullkomligt onödigt.

Det är inte i första hand rädslan över sin egen död man plågas av, utan rädslan över att egna beslut som befälhavare skall leda till onödiga förluster, vilka man under normala förhållanden har möjligheter att begränsa. Den vanmakt jag nu kände var förkrossande. Här hade jag inget annat val än att lyda order enligt uppgjorda planer.

Tölke och jag hade kommit överens om att anfordra andra vågen och efter genomfört anfall skulle mitt kompani efter verkställd avlösning gå tillbaka till Sartskogen. Jag hade skämtsamt givit min uppsattare order om att ha ett riktigt gott mål mat i ordning, något som i nuvarande stund kändes något överilat. Bataljonscheferna hade order att "leda" hela anfallet, hur nu detta skulle gå till emedan de satt två kilometer bakom fronten, åtta meter under jorden och utan förbindelse med sina kompanier.

Vår trumeld började klockan 19 och borde ha smulat sönder fiendens ställning, om den blott hade varit rätt riktad. Vår egen skyttegrav och inte fiendens förstördes och flera av mina granatkastare blev obrukbara på grund av egna granater och vi drabbades också av förluster. Det stormade och regnade och befälhavaren för granatkastarna tycktes strunta i all eldledning. Våra signaler att elden låg för långt bakåt lämnades obeaktade. Dessa erbarmliga artillerister tycktes föra ett eget krig, där begreppet samordning inte tycktes existera. Fienden förhöll sig avvaktande. Blott hans kulsprutor i första skyttegraven och i bakomvarande ställningar besköt utan uppehåll anfallsterrängen, vilket var illavarslande. Under trumelden gick jag två gånger genom vår sönderskjutna skyttegrav för att jämföra tider med plutoncheferna, en inte helt riskfri vandring. Pojkarna satt i sina dåliga små skyddsrum, medvetna om stundens allvar och mina försök att liva upp dem förändrade inte i någon nämnvärd grad deras matta frånvarande leenden.

Stormanfall

Strax före klockan 22 gjorde jag mig i ordning i mitt skyddsrum, satte på mig stålhelmen, hakade fast ett par handgranater vid livremmen och hängde i ett snöre om

halsen den laddade raketpistolen, med vilken jag skulle ge segersignalen. Jag var säker på att hela kompaniet skulle storma med samma ordning och samma fart som på övningsfältet. Jag hade utvalt högra flygeln till min plats för att ha förbindelse med 10. kompaniet. I skyttegravan avväktade jag ”nolltiden”, blott ett par minuter återstod och nu hade även de förflutit. Tiden för anfallet var inne och minkastarna förlade elden på Patrullgraven.

De första små stormtrupperna rusade upp ur skyttegravan och fram över den sönderskjutna terrängen. Taggtrådshindret hade våra egna minkastare undanröjt. En halv minut senare följde andra vågen, huvudstyrkan under mitt befäl. Ungefär fyrtio man var det som lämnade skyttegravan och med god sammanhållning skedde framryckningen, inte allt för hastigt ty vi måste rätta oss efter dem som bar kulsprutorna. Jag sprang några meter framför vågen med underofficer von Stamm och en rapportkarl bredvid mig. De första hundra meterna hade vi tillryggalagt och snart hade vi uppnått den brittiska skyttegravan.

Då brakade elden lös från de brittiska kulsprutorna. Från alla håll ven kulorna om örönen på oss. Bakom mig hördes jämmerrop. Jag vände blicken ditåt och såg endast några få man som sprang framåt. Några meter framför mig skymtade det brittiska taggtrådshindret till synes oförstört. Det sved till i högra örat och jag fick en våldsam stöt mot magen. En tung projektil, granat eller en så kallad mina slog ned ett par steg ifrån mig och av lufttrycket slungades jag omkull och föll tillsammans med von Stamm ned i ett stort granathål, i samma ögonblick som granaten exploderade. Jag trodde att mina trumhinnor hade spruckit och kunde varken se eller höra under några sekunder.

En titt över kanten sade mig att vi låg i det brittiska hindret. von Stamm kved till ett slag och jag såg att han var svårt sårad. ”Kapten, jag har fått en kula genom underlivet och det är nog slut med mig.” Med svag röst mumlade han något mer, som jag i stridslarmet inte kunde uppfatta, varefter han förlorade medvetandet.

Vad kunde jag nu göra? Hur skulle jag bära mig åt för att komma i kontakt med mina män? Framför mig, inte ens femtio meter, var två brittiska kulsprutor i eldgivning



och kulorna strök tätt över mitt huvud. Att rusa fram mot dem var omöjligt på grund av taggtråden och vad kunde jag göra ensam? Inte ens mina handgranater kunde nå dem. Jag kände efter om jag hade min pistol kvar, med vilken jag ironiskt nog skulle avfyra segersignalen. Den var borta och fodralet sönderslitet. Ack, ja visst, det var väl den kraftiga stöten mot magen som berövat mig den, men pistolen hade dock räddat mitt liv.

I närmaste granathål till vänster stack ett huvud upp. I skymningen såg jag att det var min rapportkarl och beslöt mig för att smärta till trots, krypa över till honom. Om möjligt ville jag släpa von Stamm med, men märkte till min stora sorg att det redan var förbi med honom. Hjärtat slog inte längre.

Min rapportkarl var lyckligtvis osårad, om än något omtumlad. Vi beslöt att ta oss tillbaka till vår egen ställning, envar för sig och passa på när kulsprutorna gjorde ett uppehåll. Jag sprang först, eller rättare sagt förflyttade mig så snabbt min skadade bröstorg tillät i korta ansatser snett bakåt åt vänster för att söka uppnå en av våra två sapper.

Orienteringen var enkel. Det gällde bara att ha tur att komma oskadd genom kulspruteelden och det lyckades. Snart hade jag funnit en sapp och begav mig genom denna till vår skyttegrav. Sappen slutade med en liten utvidgning, det så kallade sapphuvudet och blev något förbryllad. På skyttegravens botten låg tre orörliga gestalter och då jag böjde mig ned för att se närmare på dem, upptäckte jag att det var döda briter. Verkligen besynnerligt!

Min rapportkarl hann ifatt mig och vi konstaterade att de dödats av handgranater. Hade kompaniet verkligen lyckats att ta den brittiska skyttegravan? Det måste jag genast försöka att övertyga mig om. Vi kröp över till den tyska sappen, där en av mina män låg med till hälften bortskjutet huvud. I vår skyttegrav hittade jag flera kamrater, alla sårade, och fick av dem veta att den brittiska skyttegravan, ja till och med sappen hade erövrats men med oerhörda förluster.

Här i skyttegravan låg åtminstone 25 sårade och de dödas antal kände ännu ingen till. Genom den tyska och brittiska sappen begav jag mig försiktigt fram till den brittiska skyttegravan och fann den besatt av mina soldater, som just hade barrikaderat den, och till höger strax bakom sappen stod en brittisk kulspruta, den som hade hindrat mig från att komma fram.

På min fråga hur många som hade lyckats komma igenom elden fick jag inget bestämt svar. Jag gick därför igenom skyttegravan, som fortfarande trots tre timmars beskjutning av det tyska artilleriet, var i rätt gott skick och fann att besättningen uppgick till högst femton man. Vid vänstra flygeln hittade jag Tölke. Hans kompani hade tagit hela det anbefallda målet, men till höger om oss hade anfallet slagits tillbaka. Endast en av våra tre kulsprutor hade bragts i ställning. Servisen vid de övriga var förintade och ingen visste vart kulsprutorna tagit vägen. De låg väl någonstans mellan ställningarna.

Klockan var 22.45 och jag hade alldeles glömt att läm-





na rapport till bataljonschefen. Hittills hade jag inte upptäckt någon enda överlevande underofficer och bad därför Tölke överta befälet över mina spillror, medan jag i mitt skröpliga tillstånd begav mig till mitt gamla skyddsrum för att meddela bataljonen om utgången av det olyckliga och meningslösa företaget.

Visserligen hade kompaniet, min insats att förglömma, tagit största delen av den fientliga ställningen och även tagit några fångar, men med oerhörda offer. I skyddsrummet var det fullt av sårade och av dem erfor jag detaljer från anfallet. Det var egentligen endast första vågen som undgått tillintetgörelse.

Över den första brittiska skyttegravan hade ingen lyckats framtränga och av den följande vågen hade kul-sprutorna mejat ner huvuddelen. Samtliga plutonchefer hade stupat och av underbefälet återstod endast tre. De flesta av de fallna hade varit med sedan krigets början och att dessa trogna pålitliga män skulle behöva offra

sina liv på ett sådant struntföretag för att tillfredsställa en ”sandlådestrategs” fåfänga gjorde mig fullständigt förkrossad. Min rapport blev kort och slutade med begäran om avlösning så snart som möjligt.

Den erövrade fientliga ställningen höll vi, men ett motanfall nu skulle vi inte kunna avslå. Tolv man på 150 meters front var otillräckligt för att fördela poster, bygga taggtrådshinder och förbättra ställningen samt fördela några man för att hjälpa sjukbärarna att transportera de sårade till Boiry.

Klockan 24 kom rapportkarlen tillbaka med besked att avlösningen skulle komma klockan 4 och att mitt kompani skulle besätta Boirställningen. Tiden till dess använde jag till att försöka fastslå förlusterna. Av 1. plutonen återstod fem man, av 2. plutonen åtta och av 3. plutonen tolv man, sammanlagt 25. Jag hade före anfallet haft 109 man tilldelad för anfallet. Det var slut med 11. kompaniet

Källa: Carl Belfrages dagbok
Bengt Belfrage

Vårutflykten

Kommer att genomförs preliminärt den 18 maj och kommer att gå till Karlshamn med besök på Karlshamns museer och till Karlshamns Kastell med intagande av lunch mellan program-punkterna.

Utförligare annons kommer att läggas ut på vår hemsida i slutet av april månad, och tillsändas de medlemmar som inte har tillgång till internet.

*Välkomna med er anmälan
när det är dags!*

Korsord 2011:1

Gustav Karlsson har konstruerat korsordet

Lösningen sänds senast 1 juni 2011 till
Gustav Karlsson
Syrenvägen 4
370 30 RÖDEBY

Pris till den först öppnade rätta lösningen

Vinnare korsord 2010:2:

Barbro Bruno, Svängsta
Lennart Lindgren, Karlskrona
Arne Lundström, Stockholm
Bo Gunnar Nilsson, Malmö
Bertil Ramström, Karlskrona
Lennart Sölvinger, Helsingborg
Alla har ehållit en trisslott!!!

Vågräta ord

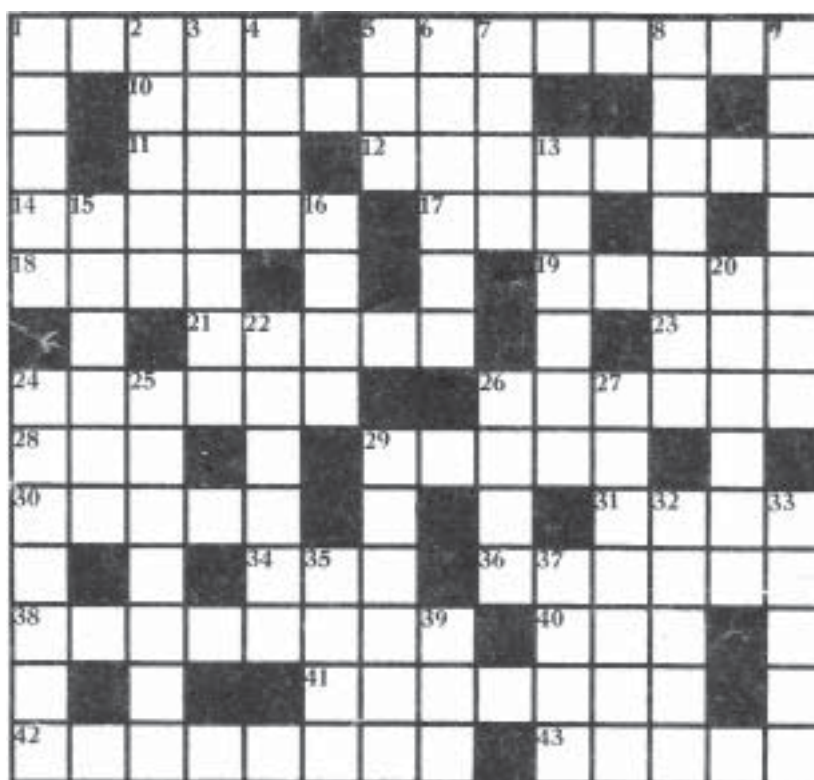
1. Krokig grönsak.
5. Lindra skuld.
10. Lindrar smärta.
11. Skomakaredon.
12. Tillbakadragen.
14. Bejublad händelse..
17. Obegripligt remedium.
18. Löga.
19. Styrmedel.
21. Dalgång.
23. Sovrum för björnar.
24. Kronisk trötthet bl. a.
26. Att nå balkonger via.
28. Blickar i presens.
29. Väktare av Visheten.
30. Varning.
31. Varsel.
34. Flicknamn.
36. Tidsbestämma.
38. Sagoväsen eller båt.
40. Oturslott.
41. Sång om att "sitta inne".
42. Inte alltid skönlitterär.
43. Usel

13. Fightform.
15. Som sand mot papp.
16. 606.
20. Ost med saltsmak.
22. Djur.
24. Särimner.
25. Lugn.
26. Av Hefaistos' ätt.

27. Sexig.
29. Älskvärd.
32. Är bakom flötet.
33. På tå.
35. Granne.
37. Medicinalväxt.
39. Bogsera.

Lodräta ord

1. Småträtande.
2. Hopfallen
3. Segeltyp.
4. Föröka.
5. Göteborgstös.
6. Världsvan.
7. Gammal gud.
8. Modern kavajknäppning.
9. Skådespelare.



Utredning om Försvarsmaktens stöd till Kamratföreningar.

Torsdagen den 3 februari var vår förening kallad till Marinbasen för ett möte med utredaren pensionerade generalmajoren Björn Andersson som hade fått Försvarsmaktens uppdrag att utreda FM stöd till Kamratföreningar. Han inledde med ett möte med Marinbasens representanter, och efter det fick Flottans Män i Karlskrona och vi som representerades av vår ordförande Peter Glimvall och sekreterare Kent Alritzson. Vi fick då möjlighet att presentera föreningen, och tala om det stöd som vi i nuläget erhåller och vad vi eventuellt saknar. Vi framhöll det fina stöd som vi faktiskt erhåller, bland annat vår fina föreningslokal i Skönstavik. Vi kunde också konstatera att stödet ser mycket olika ut inom landet när Björn Andersson berättade om de möten han haft med andra förband och föreningar. Utredningsmannen ställde ett antal frågor som han efterlyste svar på, och som vi besvarade. Avslutningsvis lovade han att vi skulle få inkomma med synpunkter på den remiss som han skall ha utarbetad till mitten av mars. Vi svarade på remissens frågeställningar den 23 mars.

Och en del av de synpunkter som vi tillsände utredningsmannen kan läsas nedan.

Här kommer **KA 2 Kamratförenings** synpunkter.

Har förbanden ett behov av kamratföreningar och militärkulturhistoriska föreningar och i så fall för vad? Är det för de föreslagna uppgifterna eller/och även för annat?

Svar: Ja för att behålla ett forum för försvarsintresserade i syfte att åstadkomma en positiv syn på försvarsmak-

ten. Och att vårda förbandets traditioner och föremål. Finns det ett behov av veteranföreningar och vilka kriterier bör gälla för dessa?

Svar: Ja, syftande till att lösa vissa av Försvarsmaktens åtagande avseende veteranstöd.

Kan kamratföreningar för nedlagda förband utvecklas till en veteranförening och under vilka premisser?

Svar: Vår uppfattning är att det är rimligt avseende vår kamratförening och kopplingen till förutvarande KA 2 och nuvarande traditionsbärande förband Marinbasen.

Är beskriven avtalsmodell för att stödja resp. köpa tjänst av en förening lämplig? Vad och hur mycket som ska vara i natura, ekonomisk nivå, hur betalning ska ske, avtalsform m.m.

Svar: Ja, men här bör det finnas öppningar för olika lokala tillämpningar. Och vi är villiga att teckna ett avtal med marinbasen.

Är exemplifierat avtal tillfyllest?

Svar: Ja.

Ska grundprincipen vara att förbandschef beslutar om ackreditering och avtal?

Svar: Ja.

Bör den blivande veteranenheten i högkvarteret ha ansvar för att samordna uppdrag rörande kamratföreningar och militärkulturhistoriska föreningar?

Svar: Ja.

10. Övriga synpunkter

KA 2 Kamratförening delar utredarens rekommendationer i remissen.

Kent Alritzson

Att tänka på för bättre resultat

Ett flertal sidor i detta nummer har låg kvalitet och är därmed mer svårlästa.

Det är viktigt, att insänt material för tidningen uppfyller bra kvalitet.

Detta är helt nödvändigt, när tidningen skall tryckas.

Här är några punkter att tänka på:

- 1. Brödtexten skall levereras i en textfil (word)** och inte vara blandad med bilder. Det finns inget hinder att även skicka med ett dokument med bilderna inlagda, om man vill ge en anvisning om bildplacering.
- 2. Bilder skall levereras separat och vara högupplösta.**
- 3. Scannade textsidor duger inte, speciellt om dessa är scannade i färg (RGB). se punkt 1.**

Red

Födelsedagar m.m.

Vi gratulerar

90 År

Gunnar Johansson	Mörbylånga	21/ 4
Harry Larsson	Kristianstad	29/ 5
Ingvar Lindgren	Lyckeby	18/ 7
Per Gunnar Fernander	Sollentuna	25/ 8
Thore Holmberg	Vällingby	11/ 9

85 År

Gustav Karlsson	Rödeby	30/ 6
Eskil Lund	Karlskrona	11/ 7
Arne Larsson	Täby	22/ 7
Ingemar Nilsson	Karlskrona	7/ 8
Sven Sonnheden	Lyckeby	24/ 8
Astrid Hertze	Karlskrona	15/ 9

80 År

Gunnar H Nilsson	Lyckeby	26/ 5
Sven Håkansson	Nättraby	14/ 6

75 År

Sven-Gunnar Carlzon	V. Frölunda	26/ 4
Kerstin Furenius	Nättraby	23/ 5
Lars Ivar Elding	Lund	24/ 6
Sune Andersson	Karlskrona	27/ 6
Per Lundbeck	Hudiksvall	22/ 7
Bertil Brämning	Karlskrona	30/ 7
Arne Andersson	Karlskrona	20/ 8
Ingvar Ronnefalk	Nättraby	22/ 8

70 År

Lars Iger	Karlskrona	4/ 5
Hans Fredrik Samuelsson	Karlskrona	4/ 7
Bengt Olsson	Ronneby	10/ 7

65 År

Per Engkvist	Nättraby	2/ 5
Bo Svanlind	Täby	10/ 6
Erik Andersson	Finspång	18/ 6
Maths Dackehag	Karlskrona	5/ 8
Jonny Jedsmo	Mörum	6/ 9
Birgitta Nedfors	Karlskrona	13/ 9

60 År

Ingvar Smedberg	Karlskrona	14/ 5
Christer Antonsson	Lyckeby	29/ 6
Peter Odebjer	Karlskrona	8/ 7
Ole Forell	Karlskrona	10/ 9
Göran Johansson	Karlskrona	14/ 9

55 År

Mats Thörn	Karlskrona	14/ 5
Nils Wikander	Göteborg	18/ 6

50 År

Johan Swahn	Rödeby	2/ 6
Peter Oderbrink	Nättraby	24/ 7
Jonas Ek	Jämjö	26/ 8

45 År

Stefan Corneliusson	Rödeby	30/ 4
Carl Brix	Lidingö	31/ 7
Tony Forsberg	Johanneshus	2/ 8
Lars Sjöberg	Leksand	11/ 8
Fredrik Pålsson	Lund	30/ 8

35 År

Ulf Petersson	Nättraby	1/ 7
---------------	----------	------

Avlidna kamrater

Bertil Runnberg	Bandhagen	16/3 2010
Nils-Erik Agneus	Karlskrona	juli 2010
Göthe Fernheden	Jönköping	7/7 2010
Göran Berling	Lund	dec 2010
Arne Falk	Karlshamn	
Ebbe Javenius	Helsingborg	hösten 2010
Lars Hansson	Sollentuna	14/12 2010
Lars-Tore Karlsson	Aspö	16/12 2010
Ingemar Jacobsson	Karlskrona	16/12 2010
Benkt Dahlberg	Tyresö	31/12 2010
Karl-Gustav Vannevik	Karlskrona	6/1 2011

Nya medlemmar

Patrik Gustavsson	Lyckeby
Lennart Jalling	Tving



HISTORISKA POLEN

Följ med och känn historiens vingslag

11/5 Avresa. Buss till Karlskrona färja avgår 21:00

12/5 Efter en förhoppningsvis skön överfart och god frukost.

Kör vi igenom Gdynia, Gdansk och Sopot till Westerplatte. Detta är platsen där 2:a världskriget började när tyskarna anföll Gdansk 1 sep 1939. Monumentet står där till ära för de polska soldaterna, som trots att de bara var ett hundratal mot tusentals tyskar, slogs man tappert till siste man i försvaret av den polska västkusten. Vi försätter till Marlboro där vi rastar och tittar på fästningen, en av Europas största. Vår guide berättar så att man känner historiens vingslag. Framåt kvällen anländer vi till staden Mragowo där vårt hotell Solar palace ligger, efter incheckning så äter vi gemensam middag.

13/5

Efter frukost blir det besök på flera intressanta platser i vår närhet. I Swieta Lipka ligger Jesuitklostret anses vara den vackraste barockbyggnaden i Polen. Ketrzyn med Hitlers varglya, Grunwald (Tannenberg) mfl. intressanta platser. Vår guide Kjell Silverbark kommer att ge en intressant och spännande dag. Det egenartade och vackra landskapet får vi se mycket av. Gemensam middag på hotellet.

14/5

När vår frukost och utcheckning är avklarad, åker vi mot Gdansk. Kanske hinner vi med några sevärdheter på vägen. Gdansk den gamla Hansastaden, där många under stadens drygt 1000-åriga existens slagits om herraväldet. Under andra världskrigets sista år ödelades stadskärnan till 90 %. Några år senare började återuppbyggnaden och den gamla Hansabebyggelsen rekonstruerades in i minsta detalj. Sopot en bit längre norrut är en fin gammal badort med en lång träpir.

Vi kommer även att hinna med shopping (Polen har ett underbart öl) innan vi kör ombord på färjan som tar oss till Karlskrona middag ombord.

15/5

Efter frukost så kör vi mot våra hemorter, med många upplevelser och minnen.

Denna resa är för dej som vill ha, lugnt tempo, inte bara historia och kultur, inga långa bussresor, Kjell Silverbark är vår ciceron och reseledare hela resan, modern turistbuss med en mängd finesser, utlandsvan chaufför. säkerhet och omtanke är våra ledord.

Utresa 11/5 KL 21:00 med Stena Baltica. Middagsbuffé, inkl. dryck frukost, del i dubbelhytter (våningssängar), Mot tillägg kan vi tillhandha hålla annan typ av hytt. 2 hotell övernattningar del i dubbelrum med halvpension, frukost, middag. Hemresa från Gdynia 14/5 kl. 20:00 Middagsbuffé inkl. dryck, frukost. Ankomst Karlskrona 15/5 ca, 08:00 Eventuella entréer tillkommer.

Pris: 3650:- Enkelrumstillägg 1500:-



AVRESA FRÅN.

Kristianstad
Sölvesborg
Karlshamn
Ronneby
Karlskrona

Hotell info.

Hotel Solar Palace.
Mragovo
Tel. +48897427120
Restaurang, bar,
rökfria rum, härligt läge

Ring oss. 0454 - 89277

E. GUSTAFSON TOURING AB

www.gustafsontouring.se